

Za Radegastem Parolkem (1920–2019)

Michail Odarčenko (Praha)

V polovině září zasáhla svět rusistů, baltistů a vůbec celý široký okruh literárních badatelů smutná zpráva. V požehnaném věku nedožitých devadesáti devíti let zesnul Prof. PhDr. Radegast Parolek, DrSc.

I mne se tato neblahá zvěst hluboce dotkla. A to nejen po profesní stránce, ale i osobními vzpomínkami na společně prožité chvíle. Nejprve jako jeho student na filozofické fakultě a potom krásných a inspirujících dvanáct let strávených po jeho boku na literárněvědném oddělení katedry rusistiky FF UK. Tam Parolek začal působit po absolutoriu Leningradské univerzity v roce 1951 na katedře rusistiky. Od roku 1970 vedl katedru východoslovanských literatur a po jejím sloučení zůstal působit na katedře rusistiky. V letech 1989–1990 založil na fakultě studijní obor litevština a lotyštiny. Až do roku 2002 pak přednášel na Ústavu východoevropských studií FF UK.

Profesor Parolek mi utkvěl v paměti již při přijímačkách na fakultu. Byl jediný z komise, kdo za celou téměř hodinu, kdy jsem byl zkoušen, nepromluvil. Já ho tehdy neznal, a tak jsem jako mladý horlivec, který se chtěl předvést, mluvil o jeho knížce o Dostojevském, anebo jak jsem studoval pilně z jeho učebnice o dějinách ruské literatury. On jen tiše přikyvoval. Až o mnoho let později se mě zeptal skromně: „Pane kolego, a to jste ty mé knihy doopravdy četl, nebo jste se mi chtěl zavděčit?“ Na „kolegiální“ milost mě vzal až tehdy, když jsem ho přesvědčil, že jsem opravdu vše nejen četl, ale že sám jeho literárněvědné podněty využívám ve výuce a v publikační činnosti. Lidsky byl nesmírně skromný, ale ve své profesi byl velmi náročný. Na sebe i na druhé. Nikdy nikomu neodpustil, když někdo neměl načtenou materii. Nesnášel literárněvědné tlachaly, co dokázali napsat kdykoliv cokoliv, o komkoliv a čemkoliv. I v tom je Parolkův odkaz pro dnešek více než inspirující.

Osobnost profesora Parolka byla vždy pro nás všechny něco jako literárněvědné božstvo. Nikdo z nás neměl tak široký rozhled po dějinách nejen ruské, ale i české literatury a také po literaturách a kulturách baltských národů, po literaturách asijských a dalších. Ostatně, byl to hlavně on, kdo do současného konceptu literárněvědných studií přenesl prvek literárněvědné a kulturní komparistiky. Byl jedním z těch, který k této složité disciplíně měl dost načteno, nastudováno i zažito.

Parolkův vědecký a pedagogický záběr byl úžasný a svojí hloubkou a rozsahem neopakovatelný. Odbýt jeho osobnost pouhým konstatováním, že byl vysokoškolským pedagogem, překladatelem z litevštiny a lotyštiny a autorem několika prací o ruské literatuře a literatuře Pobaltí, by bylo málo. Ani konstatování, že byl držitelem nejvyššího lotyšského státního vyznamenání Řádu tří hvězd ve stupni komandér, nám neodhalí celou šíři a význam jeho bádání a tvorby. Věnoval se obsáhlé škále česko-ruských a česko-baltických vztahů (jeho

matka byla Lotyška). Byl členem řady odborných organizací a rad, např. zahraničním členem Lotyšské akademie věd (od r. 1995) nebo Pražského baltistického kroužku.

Publikační činnost profesora Parolka se vymyká žánru osobní vzpomínky. Jistě bude samostatným předmětem dalšího třídění a zkoumání nových generací literárních vědců. Pro představu, jen za Parolkova života vyšly minimálně dvě obsáhlé na sebe navazující bibliografie jeho prací.¹ Jako rusistovi mi utkvěly v paměti kupříkladu jeho práce *Vilém Mrštík a ruská literatura* (1964), stejně jako řada jeho statí k dějinám ruské kritiky, k tvorbě Dostojevského, k typologii ruského realismu, o Bělinském, Černyševském a další a další. Samozřejmě také řada učebnic a skript, na nichž se podílel a z nichž jsem se učil já a z nichž jsem učil druhé (např. *Ruská klasická literatura* (1977), *Srovnávací dějiny baltických literatur od nejstarších dob do současnosti* (1978), *Úvodu do literatur národů SSSR* (1982), nebo *Nástin literatur Střední Asie a Sibiře* (1995).

Nenahraditelným a stále nedoceneným vkladem je Parolkovo vědecké, překladatelské a literární působení v oboru baltských literatur. Stačí připomenout jeho díla *Srovnávací dějiny baltických literatur* (1978), *Litevská literatura: vývoj a tvůrčí osobnosti* (1996), *V kruhu krásy: malá antologie z lotyšské a litevské lidové poezie* (1998), *Dějiny literatur Pobaltí – Lotyšská literatura: vývoj a tvůrčí osobnosti* (2000) nebo antologii lotyšské poezie 19. a 20. století *Les duší* (2001).

Až do své smrti, i když měl velké potíže se zrakem, byl pan profesor publikačně činný, stále aktivní, pracoval do posledních chvil. Naposledy jsem potkal pana profesora před dvěma lety. Zajímal se o vše, co se děje na fakultě. Vypytával se na desítky kolegů z jiných pracovišť, zejména na rusistiku v Brně. Byla z něho znát jistá sklíčenost z toho, že jeho padesátileté působení na fakultě a jeho celoživotní dílo věnované zejména ruské a baltské literatuře stojí dnes jako obor na okraji zájmu. On sám více než ostatní věděl, kolik vědecké a odborné práce čeká na své následovníky. Věřil, že přijdou. V tom byl optimistou.

Profesor Radegast Parolek byl čelným představitelem a v některých směrech i zakladatelem novodobé české rusistiky a baltistiky. Jeho dílo zůstane navždy zlatým fondem těchto oborů i v mezinárodním kontextu. V mých vzpomínkách pak bude ukotven jako erudovaný vědec, člověk zapálený do svého oboru, osobnost laskavá i přísná, obětavá i náročná k sobě i ostatním.

PhDr. Michail Odarčenko, CSc.

odborný konzultant, Praha
mi_praha@centrum.cz

---

1 SYLLABA – Theodor, KŘEPINSKÁ, Margita: *Radegast Parolek – bibliografický soupis publikovaných prací s přehledem činnosti*. Praha: Slovanská knihovna, 1981. 164 s.; JEHLÍČKA, Miloslav – CITA, Stanislav: *Radegast Parolek – bibliografický soupis publikovaných prací s přehledem činnosti. Část 2., (1981–1992)*. Praha: Karolinum, 1992. 157 s.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.